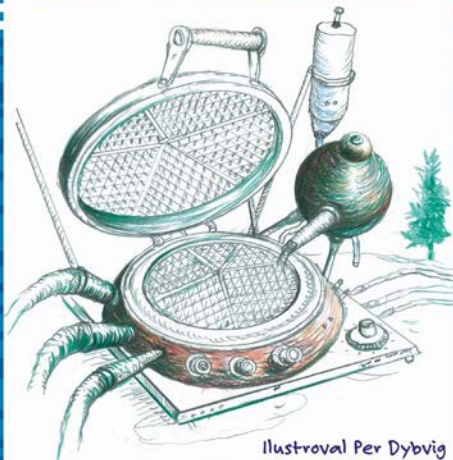

JO NESBØ

Illustratør Per Dybvig

Doktor Proktor a koniec sveta. Možno.

Jo Nesbø
Doktor Proktor a koniec sveta.
Možno.

Ilustroval Per Dybvig

582
s.r.o.

podporila vydanie tejto knihy.

Tento preklad vychádza s finančnou podporou NORLA.

This translation has been published with the financial support of NORLA.

Copyright © Jo Nesbø 2010

Illustrations © Per Dybvig 2010

Translation © Eva Lavříková 2014

Slovak edition © IRON LIBRI 2014, Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.

Published by agreement with Salomonsson Agency

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-970750-7-1

Doktor Proktor a koniec sveta.
Možno.

slovar

OBSAH

1. KAPITOLA	SVETOVA VOJNA A ŠTIKÚTKA.....	7
2. KAPITOLA	BALANČNÉ ČIŽMY A MESAČNÍ CHAMELEÓNI	21
3. KAPITOLA	SEDEMNOHÉ VYSÁVAČE.....	33
4. KAPITOLA	SPEVÁCKY ZBOR A ORCHESTER.....	40
5. KAPITOLA	ZĽADOVATENÉ SNEHOVÉ GULE A VYSÁVANIE MOZGOV.....	50
6. KAPITOLA	ŽRÚT BOCIANOV, MEGAMRAVEC A MYŠOČAJKA.....	60
7. KAPITOLA	KONIEC SVETA.....	67
8. KAPITOLA	HYPNÓZA A NÓRSKE SPOLOČENSTVO	75
9. KAPITOLA	REKORD V SKOKU A SPIATOČKA	86
10. KAPITOLA	ŠPIONÁŽ PRVÉHO STUPŇA.....	97
11. KAPITOLA	VLÁMANIE A LÚBOSTNÝ LIST	109
12. KAPITOLA	DENSINK KVÍN A ŽABIAK	119
13. KAPITOLA	HRÔZOSTRAŠNÉ. FAKT ZLÉ SPRÁVY	129
14. KAPITOLA	AKO ĽUDÍ HYPNOTIZUJÚ. A DVE ROZBITÉ OKNÁ.....	131
15. KAPITOLA	SUPERNÁVNADA A SÁNKOBEŽKA.....	138

16. KAPITOLA		KANALIZÁCIA A TAJNA ZBRAŇ	152
17. KAPITOLA		DRUHÁ NAJKRATŠIA KAPITOLA.....	170
18. KAPITOLA		POSTRANNÝ VOZÍK A PREVÁDZAČ.....	176
19. KAPITOLA		POVRAZOLEZEC A TRØNDELAGČAN PETER	188
20. KAPITOLA		TAKE-OFF S VANILKOVOU PRÍCHUŤOU	200
21. KAPITOLA		AUDIENCIA A MORZEOVKA.....	205
22. KAPITOLA		Z PREMOŽITEĽNÝCH BUDÚ FAŠÍRKY. MOŽNO.....	215
23. KAPITOLA		ŠTIKÚTKA A TVRDÉ PRISTÁTIE.....	220
24. KAPITOLA		PLÁN B AKO BULE	232
25. KAPITOLA		HOTEL A VEĽKÝ POKUS O ÚTEK	239
26. KAPITOLA		ZÁBRADLIE A ŤAVÍ TRUS.....	247
27. KAPITOLA		KRÁĽ JE KRÁĽ	257
28. KAPITOLA		CESTO NA VAFLE A PIESEŇ SŤAHOVAVÝCH VTÁKOV	269
29. KAPITOLA		POPOVÁ PESNIČKA ZACHRÁNI SVET. MOŽNO	275
30. KAPITOLA		ZVIERA, KTORÉ ANI VLASTNÁ MAŤ NEZNÁŠA. AŽ NA.....	289
31. KAPITOLA		KARAMELOVÝ PUDING, DIEVČATÁ A SPEV	293

1. KAPITOLA | SVETOVA VOJNA A ŠTIKÚTKA

V Osle vládla noc. Snežilo. Veľké, zdanlivo nevinné snehové vločky zľahka padali na mestské strechy, ulice a parky. Meteorológ by ti určite povedal, že snehové vločky sú len zamrznutý dážď padajúci z oblakov, ale faktom je, že tým si nemôže byť *úplne* istý nikto. Snehové vločky môžu pokojne pochádzať aj z mesiaca, ktorého tajomný svit sa sem-tam prederie cez potrhanú clonu mrakov a čarovne osvetlí spiace mesto. Niektoré z vločiek dopadajúcich na asfalt pred radnicou sa hneď roztopili a stiekli k najbližšiemu kanalizačnému poklopu. Otvormi v poklope pretiekli do potrubia a nakon končili v kanalizačnej sieti, pretínajúcej krížom-kráľom Oslo v podzemí.

Nikto si nemôže byť *úplne* istý ani tým, čo sa tam dolu v kanalizačnom svete nachádza. Ale keby ste boli natoľko hlúpi a smelí, že by ste sa tam v túto decembrovú noc odvážili zliezť, boli by ste úplne potichu a zadržali dych, začuli by ste ne jeden podivný zvuk. Kvapkanie vody, klopotanie kanálov, šramot potkanov, žabie zakrkanie a – ak by ste mali naozaj smolu – aj to, ako sa so škrípaním otvárajú gigantické čeluste, až kým otvorená papuľa veľkosťou nepripomína koleso na kúpanie. A vzápätí ohlušujúce zacvaknutie čelustí.

Potom by už nastalo definitívne ticho. Aspoň pre vás určite, moji nešťastní priatelia. Ale povedzme, že by ste až takú smolu nemali. V takom prípade by ste tejto noci počuli ešte iné zvuky. Naozaj mäťúce zvuky. Zaklapnutie vafľovača, prskanie rozpáleného masla, tlmené mrmlanie, otváranie vafľovača. A napokon: tiché prežúvanie.

Postupne prestávalo snežiť, prežúvanie doznelo, ľudia v Osle sa začínali prebúdať do nového dňa a brodiť tmou a snehovou čľapkanicou do práce či do školy. A keď slečna Strobová začala svojim žiakom rozprávať o druhej svetovej vojne, bledé zimné slnko, ktoré dnes opäť raz zaspalo, opatrne vykuklo spoza vrška.

Lisa sedela v lavici a uprene hľadela na tabuľu. Slečna Strobová na ňu napísala SVETOVA VOJNA. Zabudla na dĺžeň. Svetová vojna, tak to malo byť. Lisu – ktorá mala rada, keď sa písalo správne – to rušilo natoľko, že sa na učiteľkin výklad nedokázala úplne sústrediť. Slečna Strobová rozprávala, ako Nemci v roku 1940 napadli Nórsko a ako zopár hrdinov s Nemcami zatočilo, takže Nóri vojnu napokon vyhrali a mohli spievať „Vítazstvo je naše, vyhrali sme, vítazstvo je naše!“

„A čo robili tí ostatní?“

„Keď sa chceme niečo spýtať, najskôr sa prihlásime, Bule!“ napomenula ho slečna Strobová prísne.

„Hej, to rozhodne robievate,“ prikývol Bule. „Ale nezdá sa mi, že by ste preto dostávali lepšie odpovede. Moja metóda, pani učiteľka, je jednoducho uchopiť slovo...“ Drobné, ryšavé, pehavé chlapča menom Bule natiahlo ruku do vzduchu, akoby oberalo neviditeľné jabĺčka. „Takto! Uchopiť slovo, ponechať si ho, mať ho vo svojej moci a napokon dať slovám krídla a nechať ich doletieť až k vášmu sluchu...“

Slečna Strobová naklonila hlavu a s vypúlenými očami zízala ponad rám okuliarov na Buleho. Okuliare sa jej na dlhom nose zviezli ešte o centimeter nižšie. Lisa so zdesením videla, že učiteľka dvíha ruku a načahuje sa k jednému zo svojich slávnych úderov o katedru. Obávané plesnutie učiteľkinej dlane o borovicovú dosku stola budilo hrôzu. Povrávalo sa, že pri tom zvuku sa aj ockovia rozplakali a mamičky

volali svoje mamičky. Vlastne to vravel Bule, takže keď sa nad tým Lisa hlbšie zamyslela, nemala stopercentnú istotu, že by to bola stopercentná pravda.

„Čo robili nehrdinovia?“ zopakoval Bule. „Odpovedzte, drahá pani učiteľka, ktorej krásu prekoná len jej múdrosť. Nechajte nás, nech sa napijeme z prameňa poznania.“

Slečna Strobová ruku opäť spustila a povzdychla si. Lise sa zazdalo, že vo všetkej prísnosti učiteľke predsa len jemne trhlo kútikmi úst. Slečna Strobová však nebola dámou, ktorá by to s úsmevmi a inými radostnými prejavmi preháňala.

„Nóri, ktorí sa počas vojny nestali hrdinami,“ začala, „tí... ehm, držali palce.“

„Držali palce?“

„Držali palce hrdinom. A kráľovi, ktorý ušiel do Londýna.“

„Takže nerobili nič,“ odušil Bule.

„Nie je to také jednoduché,“ namietla slečna Strobová.
„Všetci nemôžu byť hrdinami.“

„Prečo nie?“

„Čo prečo nie?“

„Prečo nemôžu byť všetci hrdinami?“ naliehal Bule a pohodil ryšavou ofinou, ktorá len tak-tak vytrčala spoza školskej lavice.

V tichu, ktoré nastalo, Lisa začula krik a štikútanie zo susednej triedy. Hneď vedela, koho počuť spoza steny – nového učiteľa ručných prác. Volal sa Gregor Galvanus, ale všetci ho volali len pán Štik – lebo vždy, keď sa rozrušil, dostal štikútku.

„Trul!“ vypískol Gregor Galvanus zúfalým falzetom.
„Štik. Trym! Štik.“

Lisa začula Trulov zlomyseľný smiech, nemenej zlomyseľný smiech jeho dvojčata Tryma, zadupotanie utekajúcich nôh a dvere, ktoré sa rozleteli.

„Nie každý to v sebe má, každý sa nemôže stať hrdinom,“ poznamenala slečna Strobová. „Väčšina ľudí chce mať len svätý pokoj a pohodu a chce sa zaoberať vlastnými vecami bez toho, aby ich ostatní príliš otravovali.“

V tej chvíli väčšina triedy prestala počúvať a namiesto toho zízala von oknami. Pretože vonku na zasneženom školskom dvore sa zjavili Trul a Trym Traneovci. Bežali. A nebol to veru pekný pohľad – Trul a Trym sú totiž dvaja riadni tučniaci a stehná sa im pri behu obtierajú, len taký šuchot. Ale ani ich prenasledovateľ nebol omnoho elegantnejší. Pán Štik za nimi v lúčoch dopoludňajšieho slnka poklusom krivkal v predklone a s nohami do X – ako nemotorný los v papučkách. Dôvodom nemotorného krivkania aj predklonu bola kancelárska stolička, akoby prirastená k zadnej časti nohavíc pána Štika. Slečna Strobová tiež pozrela von oknom a hlboko si vzdychla:

„Bule, obávam sa, že niektorí sú skrátka a dobre len úplne obyčajní ľudia a nemajú v sebe ani štipku hrdinskosti.“

„Čo je to s tou stoličkou?“ spýtal sa Bule potichu.

„Vyzerá to, akoby mu ju k nohaviciam pevne *prišili*,“ odvetila Lisa a zívla. „Pozri, blíží sa k ľadu...“

Papuče Gregora Galvania alias pána Štika začali prešmykovať. A vzápätí spadol. Priamo na zadok. Lepšie povedané

– keďže zadok mal pripevnený k stoličke, stolička mala kolieska, kolieska boli dobre namazané a školský dvor sa zvažoval až ku Kanónovému vršku –, pán Štik sa náhle ocitol v role nedobrovoľného pasažiera rútiaceho sa na kancelárskej stoličke stále väčšou rýchlosťou dolu kopcom.

„Dobrý Bože,“ vydýchla vydesene slečna Strobová, keď si uvedomila, že kolega sa vydal na koniec sveta – alebo aspoň na koniec školského dvora.

Na pár sekúnd zavládlo ticho, v ktorom sa ozýval len hrmot koliesok na ľadovom povrchu, zúfale šmýkanie brzdiacich papúč a frenetické štikútanie. Až napokon stolička aj učiteľ ručných prác skončili v snehovom závejí na konci školského dvora. Závej akoby s tlmeným *puf*

vybuchol a v nasledujúcom okamihu sa vo vzduchu rozprášil jemný sneh. A po stoličke ani po Gregorovi Galvaniovi ani stopy.

„Muž cez palubu!“ vyhrkôl Bule, vyskočil na stôl a po ostatných laviciach preskákaval k dverám. Ostatní za ním – ba dokonca aj slečna Strobová –, a kým narátate do troch, boli všetci vonku. Okrem Lisy. Lisa najskôr podišla k tabuli, vzala kriedu a nad A dopísala dĺžeň. SVETOVÁ VOJNA. Tak. Až potom vyklázla von aj ona.

Vonku pri záveji už slečna Strobová spolu s ďalším učiteľom vyťahovali Gregora Galvania, ktorý stále pevne sedel na stoličke, z hlbín snehu.

„Ste v poriadku, Gregor?“ zisťovala slečna Strobová.

„Štik,“ zaštikútal Gregor, „oslepol som!“

„Ale nie,“ slečna Strobová prstom odstránila sneh, ktorý sa mu usadil za sklami okuliarov. „Tak!“

Galvanus zmätene zažmurkal, a keď zbadal učiteľku, očervenel. „Ach, dobrý deň, slečna Strobová! Štik!“

„Tolko rozruchu,“ prehodila Lisa smerom k Bulemu. Ten bol na mieste činu prvý. Dorazil tak rýchlo, až ho pokryl biely poprašok snehu, ktorý Galvanus rozvíril. Bule neodpovedal, len uprene hľadel dolu Kanónovým vrškom.

„Deje sa niečo?“ zisťovala Lisa.

„Keď som sem prišiel, čosi som tam dolu zazrel. Prikrýl to poprašok snehu.“

„Čo prikryl?“

„To práve neviem. Zmizlo to, keď sa sneh roztopil.“

Lisa vzdychla.

„Musíme konečne niečo urobiť s tou tvojou bujnou fantáziou, Bule. Možno by doktor Proktor mohol vynájsť nejaký prostriedok na tíšenie predstáv.“

Bule zažmurkal, aby z viečok striasol sneh, a chytil ju za ruku. „Pod!“

„Bule...“

„Pod,“ zopakoval Bule a zapol si zips na zimnej bunde.

„Sme v polovici vyučovacej hodiny!“

Ale to už Bule nevnímal. Vrhol sa do hlbokého snehu a po bruchu sa šmýkal dolu strmým svahom k zľadovatenému vršku.

„Bule!“ Lisa sa brodila za Bulem. „Chodiť dolu k vršku máme zakázané!“

Ale Bule už opäť stál na nohách a triumfálne ukazoval na niečo v snehu.

„Čo je to?“ zisťovala Lisa.

„Stopy,“ oznámil Bule. „Odtlačky nôh.“

Lisa hľadela do snehu. A veruže hej, v snehu boli hlboké stopy. Pokračovali ďalej až na ľadovú plochu, ktorú prikryvala len jemná vrstva snehu.

„Niektó prešiel cez vršok,“ povedala Lisa. „A čo má byť?“

„Dobre si tie stopy prezri,“ naliehal Bule. „To nie sú žiadne zvieracie stopy. Súhlasíš?“

Lisa spomínala na všetky zvieracie stopy, ktoré si ukazovali na hodinách biológie. Labky, pazúry, havranie nôžky. Toto sa však nepodobalo na nič také. Takže prikývla. Súhlasí.

„A určite to nie sú ani stopy topánok alebo čižiem,“ pokračoval Bule. „Záhada...“

Vybral sa sledovať stopy vedúce cez ľad.

„Počkaj!“ zvolala Lisa. „Čo ak ten ľad nie je...“

Ale Bule nepočúval. Keď bezpečne prešiel na druhú stranu ľadu, obrátil sa a zakričal na Lisu:

„Tak ideš, či čo?“

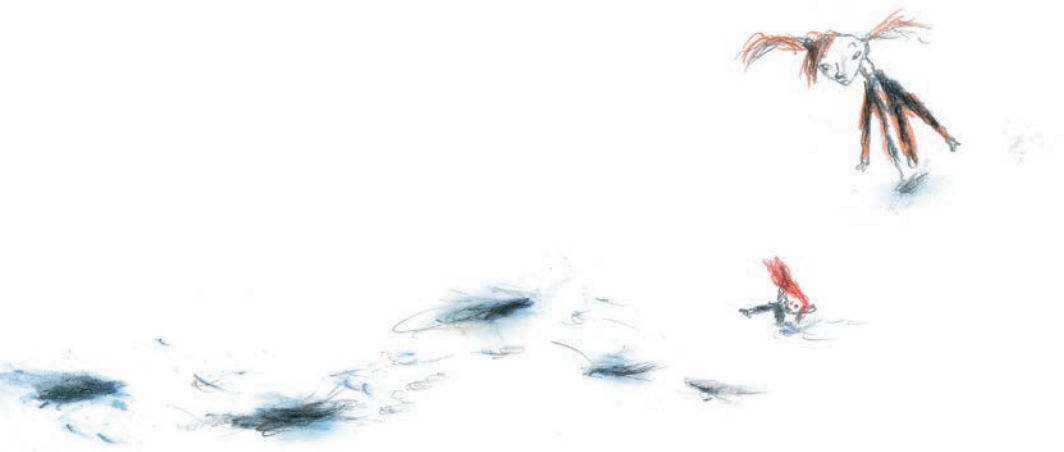
„Aj keď ľad unesie teba, ešte stále môže byť príliš tenký pre mňa,“ zašepkala Lisa, vystrašená, že ich zo školského dvora môže uvidieť slečna Strobová.

„He?“ zvolal Bule.

Lisa ukázala na ľad.

Bule si namiesto odpovede ukázal na hlavu. „Použi hľavičku-makovičku! Pozri sa na tie stopy! To, čo tadiaľto prešlo, je väčšie ako my dvaja dokopy!“

Lisa neznášala, keď sa Bule správal, akoby bol múdrejší než ona. Párkrát v snehu silno zadupala. Pomyslela na to, čo by asi jej veliteľský otecko – alebo dokonca ešte horšie, veliteľská mamička – povedali, keby prišla domov s poznámkou od pani učiteľky Strobovej. Uvedomila si, že to rozhodne nechce zistiť. A potom prešla po ľade. Pretože tak už to chodí, keď má človek takú smolu, že sa jeho najlepším kamošom náhodou stane práve chalan ako Bule.

Stopy viedli vo veľkom kruhu cez Lieskovcový les, čo bola v skutočnosti len skromná skupinka priateľských stromov, ďalej cez Lieskovcový most, naspäť na školský dvor a hore schodmi do telocvične. Bule s Lisou otvorili dvere a vošli.

„Pozri,“ Bule ukázal na mokré odtlačky na podlahe. Ale ako pokračovali po chodbe a cez šatne až do samotnej telocvične, stopy boli stále menej a menej zreteľné. Napokon stáli uprostred prázdnej telocvične a hľadeli na posledné zvyšky stôp. Ďalej už nevedlo nič.

„Oschli tomu nohy,“ povedal Bule a zaňuchal vo vzduchu.

„Čomu tomu?“ spýtala sa Lisa a zahľadela sa na vlajku školského orchestra, ktorá stála opretá o stenu za žienkami a gymnastickým koňom. Práve tu totiž orchester, v ktorom ona aj Bule hrali, nacvičoval. Vlajka bola modrá, s názvom orchestra vyšíťm zlatými písmenami: DØLGENSKÝ ŠKOLSKY ORCHESTER. Bule sa vybral naspäť k východu a Lisa pobehla za ním. Pretože hoci je Lisa múdre a vyspelé

dievča, ktoré rozhodne neverí na strašidlá, príšery a podobné záležitosti – „Pche! Ktorý desaťročný by už na také niečo veril,“ myslala si–, sama ostať nechcela. Niečo v miestnosti jej totiž zježilo všetky chĺpky na zátylku. Niečo tu nebolo v poriadku. Niečo spôsobovalo, že sa cítila ako v nejakom sne.

Vonku na školskom dvore stála pri snehovom záveji riaditeľka a nahlas sa pýtala, či jej niekto môže povedať, kto prišiel nohavice pána Galvania k stoličke. Bule s Lisou stáli na vrchných schodíkoch do telocvične a videli, ako deti hádžu vystrašené pohľady – najskôr na riaditeľku, vzápätí na Trula a Tryma. Tí stáli bok po boku s prekříženými rukami a výhrazne im pohľady odplácali.

„Na Trula a Tryma sa nikto nikdy neodváži žalovať,“ poznamenala Lisa.

„Slečna Strobová mala pravdu,“ povedal Bule. „Väčšina ľudí chce mať len svätý pokoj a pohodu a chce sa zaoberať vlastnými vecami bez toho, aby ich ostatní príliš otravovali.“

A v tej chvíli zazvonilo na prestávku. Alebo možno už na hodinu. Tento deň bol v každom prípade na dobrej ceste k tomu, aby bol čudný, pomyslela si Lisa.

Ešte čudnejší bol deň uprostred poslednej vyučovacej hodiny. Len vtedy totiž Lise došlo, čo v telocvični nebolo v poriadku. Trafilo ju to do hlavy ako jedna zo snehových gúľ Trula a Tryma. Vlajka školského orchestra! Vlajka so zlatým vyšívaným nápisom, ktorý videla už aspoň sto ráz!

DØLGENSKÝ ŠKOLSKÝ ORCHESTER. Akurát že ten-
toraz na vlajke stálo DØLGENSKÝ ŠKOLSKY ORCHES-
TER. Školsky – bez dlžňa. Lise prešiel mráz po chrbte. Ako
je to možné?

Zazvonilo na koniec vyučovania a Lisa dovliekla Buleho
do prázdnej telocvične. Tam zastali a hľadeli na starú vlajku.
Bule namáhavo hláskoval nápis:

„D-Ø-L-G-E-N-S-K-Ý-Š-K-O-L-S-K-Ý-O-R-C-H-E-S-
T-E-R.“

„Ale predtým tam bolo školsky – bez dlžňa!“ vyhlkla Lisa
nešťastne. „Celkom určite!“

Bule priložil končeky prstov oboch rúk k sebe a obrátil
sa k nej: „Možno by pre teba doktor Proktor mohol vynájsť
nejaký prostriedok na tíšenie predstáv, drahá.“